USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **S. K.,** zast. Mgr. Matějem Šedivým, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 831/21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 8. 2019, č. j. OAM-968/ZA-ZA11-P15-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 8. 2020, č. j. 13 Az 47/2019 - 27,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím rozhodl tak, že žalobci se neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Městský soud v Praze nadepsaným rozsudkem žalobu zamítl.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti tomuto rozsudku městského soudu kasační stížnost. Stěžovatel uvedl, že zprostředkovával vyřízení podkladů pro podání vízové žádosti, včetně dělby obdržených finančních prostředků, která zohledňovala i úplatek za získání termínu pro podání žádosti. Poukázal na neutěšený stav v jeho zemi původu. Stěžovatel bez svého zavinění čelil zodpovědnosti za neúspěch pobytových žádostí, s jejichž zpracováním vypomáhal, a to skrze trestní řízení, které se zpočátku vyvíjelo v jeho prospěch, neboť bylo odloženo, avšak později v něm intervenovala Státní národní bezpečnost (SNB). Stěžovatel se doznal pod nátlakem s cílem dosažení lepšího trestu. Stěžovatel v trestním řízení nepodal opravné prostředky, to však nemůže vyvrátit obavy, kterými trpěl z důvodu nátlaku SNB a kvůli kterým se doznal ke spáchání smyšlené trestné činnosti, v důsledku čehož mu byla uložena povinnost nahradit škodu v částce, která je na tamní poměry astronomická. Stěžovatel nemůže být považován za ekonomického migranta, neboť jeho finanční zájmy nevyplývají z touhy po vlastním prospěchu, nýbrž z nutnosti umoření dluhu. V případě jeho neuhrazení mu hrozí uvěznění. Byl proto dán důvod přiznání mezinárodní ochrany dle § 14 zákona o azylu, situace v zemi původu jej ohrožuje na životě a důstojnosti, a dále podle § 14a odst. 2 písm. b) a c) zákona o azylu.

[4] Zprávy o zemi původu se nevypořádávají s otázkou stavu vězeňství v Uzbekistánu a porušování lidských práv, přičemž dílčí úspěch v podobě propuštění některých politických vězňů nemá souvislost s životní situací stěžovatele, do které aktivně vstoupila tamní SNB. Žalovaný se nevypořádal s námitkou neaktuálnosti obstaraných podkladů pro vydání rozhodnutí a jeho rozhodnutí je založeno na podkladech z roku 2018 nekorespondujících se skutečným stavem věci. Stěžovatel ve své výpovědi konkretizoval své obavy, spočívajícím v tom, že nemohl na území domovského státu dosáhnout spravedlivého procesu, proto se pod nátlakem doznal k vytýkané trestné činnosti. Je tedy nehumánní mu neudělit některou z forem mezinárodní ochrany. Jeho nucené vycestování povede k uvěznění, neboť z příjmů v domovském státě není schopen uhradit škodu. Napadené rozhodnutí se nevypořádává s otázkou důvěryhodnosti azylového příběhu a jeho domnělou irelevanci dovozuje toliko z nevyužití opravných prostředků v rámci trestního řízení a načasování podání žádosti, byť je z výpovědi stěžovatele patrné, že pokud v minulosti disponoval legálním pobytovým oprávněním k životu na území ČR, tak nebyl motivován k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Pokud ji podává až pod tíhou hrozícího vycestování, tento postup je přípustný. Snaha o legalizaci pobytu vyplývá z obav souvisejících s hrozbou uvěznění pro smyšlený skutek a následného útlaku ve výkonu trestu.

[5] Žalovaný ve svém vyjádření označil kasační stížnost za nedůvodnou a účelovou. Konstatoval, že kasační stížnost kopíruje žalobní argumentaci, se kterou se městský soud řádně a úplně vypořádal. S poukazem na rozsudek NSS ze dne 22. 1. 2004, sp. zn. 5 Azs 37/2003, doporučil stěžovateli řešit situaci dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

[6] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal podmínky pro řízení o kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[7] Před zahájením meritorního přezkumu věci se však Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany pro nepřijatelnost, pokud tato stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[8] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud

ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[9] V posuzovaném případě Nejvyšší správní soud shledal, že žádná z těchto podmínek nebyla naplněna, a kasační stížnost je proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelná.

[10] K otázce trestního stíhání v zemi původu jako azylově relevantního důvodu Nejvyšší správní soud odkazuje např. na rozsudek zdejšího soudu ze dne 12. 4. 2012, č. j. 7 Azs 9/2012 - 46, ve kterém uvedl, že *„hrozbu pronásledování nevytváří sama o sobě skutečnost, že proti žadateli o udělení mezinárodní ochrany může být v zemi původu zahájeno, nebo dokonce již bylo zahájeno, trestní stíhání v právním a institucionálním prostředí nedosahujícím běžné úrovně západních právních států. (...) Mezinárodní ochrana jako právní institut není nástrojem pro vyhnutí se snášení negativních důsledků trestního stíhání v zemi původu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2004, sp. zn. IV. ÚS 12/04). Hrozba trestního stíhání či již zahájené stíhání tak může být sama o sobě azylově relevantní jen v omezeném okruhu případů, a to tehdy, když osobě, jež je jí ohrožena, v souvislosti s tím hrozí skutečně zásadní fyzické či psychické útrapy či dokonce smrt již jen z důvodu, že v zemi původu takové následky trestního stíhání pravidelně (tj. ve významné části případů) nastávají, tj. jsou přiměřeně pravděpodobné. Dále tomu může být v případech, kdy je z konkrétních skutečností patrné, že u žadatele se okolnosti jeho stíhání či možného stíhání v nežádoucím směru významně a s velmi tíživými důsledky pro sféru jeho základních práv vymykají obvyklým standardům země původu. Např. proto, že stíhání je vedeno z účelových politických důvodů či proto, aby zastrašilo, umlčelo či jinak nelegitimně ovlivnilo stíhaného nebo jej připravilo o majetek, případně zničilo jeho společenské postavení, přičemž prostředky k nápravě takto účelového trestního stíhání a na ochranu stíhaného v zemi původu nejsou k dispozici či jsou neúčinné. Azylově relevantním důvodem proto většinou nebudou excesy při vyšetřování, a to zpravidla ani dějí-li se opakovaně, nejsou-li vedeny zlovolným záměrem, či obecně tvrdá praxe orgánů trestní spravedlnosti, nedosahuje-li nelidských rozměrů.“*

[11] K obavě stěžovatele z uvěznění Nejvyšší správní soud konstatuje, že nižší úroveň věznic v Uzbekistánu oproti vyspělým zemím neznamená bez dalšího důvodnost stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Ze stěžovatelem uváděných obav ze situace v zemi původu nevyplývá, že mu hrozí pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo vážná újma z důvodů uvedených v § 14a odst. 2 zákona o azylu.

[12] Nevyhovění žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu není v rozporu s § 14 zákona o azylu, neboť jej nestaví do situace, která jej přímo ohrožuje na životě a jeho důstojnosti. Již v rozsudku ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003 - 54, Nejvyšší správní soud dovodil, že obtíže žadatele ohledně obživy či možností seberealizace nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak, nežli jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatel je dospělý, ekonomicky aktivní muž, který netrpí žádnou závažnou nemocí, v důsledku které by bylo namístě hodnotit jeho situaci jako případ hodný zvláštního zřetele.

[13] Rovněž obecně vyjádřenou nedůvěru stěžovatele v justiční systém v zemi jeho původu nelze dle judikatury zdejšího soudu podřadit pod důvody pro udělení mezinárodní

ochrany (srov. rozsudky NSS ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37, a ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40).

[14] Stěžovatel uváděl, že jeho finanční zájmy nevyplývají z touhy po vlastním prospěchu, nýbrž z nutnosti umoření dluhu, kdy v opačném případě mu hrozí navazující postih v domovském státě ve formě jeho uvěznění s ohledem na skutečnost, že v domovském státě není schopen uhradit škodu. K tomu lze poukázat např. na rozsudek NSS ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003 - 64, v němž se uvádí, že „*obtíže žadatele o azyl, spočívající v nemožnosti splácení dluhu soukromým osobám v zemi původu, nelze bez přistoupení dalších zvláštního zřetele hodných okolností vnímat jinak než jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*“ Také v rozsudku ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 - 43, je uvedeno, že „*v žádosti o udělení azylu opakovaně uváděné ekonomické důvody (nedostatek finančních prostředků, nemožnost sehnat práci) a skutečnost, že politický režim v jeho domovském státě neumožnil žadateli jeho politický rozvoj, nezakládají samy o sobě odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.*“

[15] Důvodná není ani námitka, že obstarané podklady pro vydání rozhodnutí se nevypořádávají s otázkou stavu vězeňství v Uzbekistánu a porušování lidských práv. Některé z podkladů obstaraných žalovaným se totiž těmito otázkami zabývají (konkrétně se jedná se o Zprávu o dodržování lidských práv v roce 2017 Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických ze dne 20. 4. 2018 a Výroční zprávu Human Rights Watch ze dne 18. 1. 2018). Žalovaný se v odůvodnění svého rozhodnutí s námitkou, že použité podklady nejsou aktuální, vypořádal. Uvedl, že podklady pro vydání rozhodnutí jsou z větší části informace respektovaných mezinárodních organici vycházející v určité periodicitě (jednou i vícekrát za rok), přičemž v rámci předmětného řízení bylo využito nejnovějších dostupných vydání. Taktéž Nejvyšší správní soud má za to, že podklady rozhodnutí staré přibližně jeden rok je třeba s ohledem na periodicitu jejich vydávání považovat za aktuální, pokud nenastala podstatná změna okolností, kterou však stěžovatel netvrdí.

[16] Lze rovněž aprobovat závěr žalovaného o účelovosti žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany založený na tom, že stěžovatel se od 4. 5. 2017, kdy pobývá v České republice, snažil získat jiné typy pobytového oprávnění a teprve až po neúspěchu těchto pokusů a uložení správního vyhoštění a výjezdního příkazu podal dne 13. 11. 2018 žádost o udělení mezinárodní ochrany, přičemž v dřívějším podání této žádosti mu objektivně nic nebránilo. Z uvedeného je totiž patrné, že důvodem, pro který stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu, je snaha o legalizaci pobytu na území České republiky. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005 - 43, vyslovil, že „*institut azylu slouží lidem, kteří jsou v zemi původu pronásledováni ze zákonem stanovených důvodů (§ 12 zákona o azylu) a obecně není prostředkem pro řešení jakýchkoli problémů (ekonomických, osobních, rodinných) v zemi původu. Udělení azylu lze aplikovat pouze v omezeném počtu případů ve smyslu zákonem stanovených podmínek. Legalizace pobytu se záměrem vyhnout se případným nepříznivým důsledkům nezákonného pobytu na území ČR není v žádném případě důvodem pro mezinárodní ochranu formou azylu.*“ (srov. též rozsudky ze dne 19. 10. 2006,

č. j. 7 Azs 234/2005 - 48; ze dne 12. 10. 2006, č. j. 6 Azs 297/2005 - 53; nebo ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 - 69).

[17] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto nepřistoupil k meritornímu přezkumu kasační stížnosti a podle § 104a odst. 1 s. ř. s. ji odmítl pro nepřijatelnost.

[18] Jelikož kasační stížnost byla odmítnuta, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. března 2021

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu